

ALUMINIJ

2

Časopis družbe Talum d. d. Kidričevo

FEBRUAR 2011

Talum Servis in inženiring str. 6

Talum Inštitut str. 7

Strateški razvoj str. 8

Dodatno pokojninsko zavarovanje str. 9

Elektrovzdrževanje str. 10-11

Inovacije str. 12

Intervju z Oliverjem Bučakom str. 14-16

Iz vsebine

4-5 Uprava

5 Razvojni center SIMIT

6 Talum Servis in inženiring

7 Talum Inštitut

8 Strateški razvoj

9 Dodatno pokojninsko zavarovanje

10-11 Elektrovzdrževanje

12 Inovacije

13 Po poklicu sem

14-16 Intervju

17 Varstvo pri delu, Kadrovska služba

18 Fotografije meseca

19 Postanek

20-21 Reportaža

22-23 Fotoreportaža

24 Upokojitve

25 Internet

26 Kultura

27 Križanka

Na naslovnici je električar Stanko Matjašič

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 112, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: darko.ferlinc@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Darko Ferlinc, glavni urednik, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih in Aleksandra Jelušič, članice, ter Srdan Mohorič, član.

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak, oblikovanje: Darko Ferlinc, avtor naslovnice: Srdan Mohorič.

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor, tisk: Bezjak tisk, Maribor.

Lastnosti kulturnega praznika

DARKO FERLINC
GLAVNI UREDNIK

Da skoraj vsako leto v februarju pišem o kulturi, je postalo skoraj že pravilo. Smo ena redkih držav v Evropi – če ne že edina –, ki je kulturi posvetila praznik in poleg tega še dela prost dan. In če bi vse skupaj opazoval nekdo s kake Islandije na primer, bi pomislil, kako kulturni narod smo Slovenci. O tej kulturnosti sem ta mesec prebral kar nekaj uvodnikov in kolumn. Tudi naša Aleksandra piše nekaj o tem. Vsi pa ugotavljamo dokaj podobne stvari.

Najpomembnejša lastnost kulturnega praznika je »prostost«. Torej na praznik je dela prost dan. Na predvečer praznika običajno poteka prireditev, na kateri podelijo Prešernove nagrade in nagrade Prešernovega sklada. In ker so te prireditve ponavadi zatežene in skrajno dolgečasne za večino ljudi, jih Slovenci niti ne gledajo preveč. In ker jih ne gledajo, ne vedo, kdo so nagrajenci. Ne vedo niti, kaj so nagrajenci. Da je na primer Miroslav Košuta pesnik. Ob vsem pa človek dobi vtis, da je v Sloveniji malo takih, ki jih Prešernovi

nagrajenci in nagrade sploh zanimajo. Bolj jih zanima, kako bodo dan pred praznikom postorili vse, da bodo na praznik lahko kam odšli. In zaznati je precejšnje povečanje obiska v nakupovalnih centrih in na bencinskih črpalkah. In če je vreme tako, kot je bilo letos, se še posebej splača na primer oprati avto. Tako opravilo je lahko dokaj prijetno, zlasti če je na črpalki kak barček s kako »fajn« natakario. Pa še časopis se da prebrati, medtem ko čakaš.

Drugi dan pa na smučanje ali pa k sorodnikom, znancem, prijateljem. In to je to. Slovensko kulturništvo. In če nas kdo vpraša, kdo so Prešernovi nagrajenci in zakaj so dobili nagrade, nimamo pojma. Sam sem si najbolj zapomnil Miroslava Košuto, ker sem poslušal njegov intervju na valu 202. Ja, saj vem tudi za Nanuta in ilustratorko Lilo Prap, ki je dala zelo zanimivo izjavo. Tako nekako je rekla: »Baje sem slavna na Japonskem. Ne vem, enkrat bom najbrž morala iti tja.« Njene otroške slikanice so nam-

reč izdali tudi Japonci in so tam zelo popularne.

Najbrž bi vsak od nas le moral narediti kaj več za slovensko kulturo. »Kultura in prosveta naša bo osveta.« Slovence rešuje samo to.

Vsi vemo, da je 8. februar Prešernov dan. Dan njegove smrti. Dan, ko se recitirajo njegove pesmi.

Toda kultura ni samo Prešeren. V Talumu imamo kar solidno zbirko umetnin. Slik, fotografij, grafik, skulptur, kipov. Mnogo avtorjev teh umetnin je tudi že dobilo Prešernovo nagrado ali nagrado Prešernovega sklada, kar vsekakor daje zbirki še dodatno vrednost. In morda je prav zdaj čas, da jih predstavimo. Toda ne v uvodniku. Oglejte si jih na strani 26.

Dan po tem, ko bomo v studiu pripravljali časopis, bo v Ljubljani boksal Dejan Zavec, za katerega navijamo tudi talumovci. Upamo, da bo spet zmagal. Ko bo časopis izšel, bomo že vedeli. ▣

»Najbrž bi vsak od nas le moral narediti kaj več za slovensko kulturo. »Kultura in prosveta naša bo osveta.« Slovence rešuje samo to.«

UPRAVA

Do poletja spet polna proizvodnja v elektrolizi C

DR. ZLATKO ČUŠ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Ugibanj je konec. Bolj ko se je bližal februar, večja so bila ugibanja o realnosti ponovnega zagona elektrolize C2. Sedaj ne bom omenjal težav pri zagotavljanju osnovnih virov, ker je to že nekako za nami. V sredo, 2. februarja, ob 7. uri zjutraj je natančno po planu spet začela proizvodnjo aluminij elektrolizna celica 241 in ob 11. uri sosednja celica

242. Danes, deset dni pozneje, ponovno obratuje že 20 elektroliznih celic.

Pogledat grem na jutranji zagon ob 7. uri in ugotovim, da vse poteka natančno po planu in predpisanih postopkih. Remontna skupina deluje sinhronizirano pri vklopu elektrolize C na gretje, le nekaj metrov za njimi zagonska skupina zaganja. Zelo

zahtevno obdobje za obe ekipi. Obe imata novo vodstvo, kar je še toliko večji izziv.

Ko se vračam na svoje novo delovno mesto, me obdaja neko notranje zadovoljstvo. Trenutno delamo v Talumu velike korake v preskoku miselnosti. Ni toliko pomembna oblika nove organiziranosti tovarne, temveč pristop k reševanju trenutnih nalog,

ki zahtevajo novo energijo. Zmožnost prilagoditve sistema na nove razmere je osnovni pogoj za nadaljnji obstoj. Nedvomno je v Talumu dovolj energije, volje, želje in samo upamo lahko, da bo vsaj delček tega prišel do našega lastnika, ki se še kar ukvarja sam s sabo. ▣

Organizacijsko komuniciranje – sestavni del naših sprememb. Zakaj pa ne?

MARKO DROBNIČ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Mogoče se sliši smešno, netradicionalno, naivno. Če pogledamo malo nazaj, smo marsikaj od organiziranega komuniciranja v našem podjetju že imeli, pa je marsikje zastalo. Zakaj? Ne vem, vem pa, da narava naših sprememb narekuje obnovo in nadgradnjo teh procesov. Vem tudi, da moramo biti vsi za to. Mogoče je zamrlo oziroma zastalo prav zaradi tega, ker nismo bili.

Nova organiziranost zaradi drugačne razporeditve pristojnosti in odgovornosti narekuje bistveno več usklajevanja, pogovarjanja, in to strpnega, da se ne bomo nažirali navznoter. Zunanji globalni, tržno in kapitalsko naravnani svet je preveč krut in prav

zato si tega nažiranja ne smemo dovoliti. To je osnova, za njeno izpolnjevanje pa morajo – poleg obnovljenih tradicionalnih letnih pogovorov in drugih oblik neposrednega in posrednega komuniciranja – tudi moderni načini komuniciranja prek socialnih omrežij postati naša stalnica. Zato so nastali poslovni in drugi odbori, zato svet zaposlenih, letni pogovori, interaktivna intranetna stran. Pred vsemi od teh zato-jev je moj »Zakaj pa ne?«

Če želimo, da postanejo takšne komunikacije integralni del upravljaljskega procesa, je nezogiben pogoj sodelovanje direktorjev, vodij. Ta naloga pa niti najmanj ni lahka, saj so komu-

nikacije za razliko od premočrtne, enosmerne logike upravljaljskega procesa dvosmeren ali večsmeren proces med več nivoji v organizacijski strukturi! Od tod tudi spoznanje, da komunikacije za nekatere poklice niso same po sebi umevne ali pisane na kožo. Tudi tistim, ki vodijo podjetja in skupine. Ravno zaradi tega je zanje to še toliko bolj pomembna naloga. Vedno pa je (tudi v našem okolju) pomembna povratna informacija, želja po sodelovanju in pozitiven prispevek slehernega posameznika z zavestno željo po dvigu ravnih komuniciranja med zaposlenimi. Če tega ni ali pa razgovori izžare-

vajo provokacije in negativizme, je tudi trud vodij zaman.

Naj končam z mislijo, ki jo je zapisal Bernard Shaw in ni najbolj tipična za njegove cinične izreke: »Najbolj nevarna je ideja, da se komunikacije kdaj končajo.«

Zato tudi tisti, ki menijo, da komunikacije naj ne bi bile nujne za dvig kulture medsebojnih odnosov z željo, da se nekaj spremeni na bolje, tudi z novimi generacijami organizacijskih komunikacij in pristopa, ki ga ubiramo, ne bodo zadovoljni, še manj pomirjeni. In nič ni narobe, če je in bo tako. Vedno in povsod so izjeme. Izjeme potrjujejo pravilne usmeritve. ▣

Razvojni center SIMIT

V decembrski številki Aluminija smo zapisali, da se je Talum skupaj s trinajstimi podjetji iz Slovenije prijavil na razpis Ministrstva za gospodarstvo za ustanovitev razvojnih centrov slovenskega gospodarstva. Država želi s tem razpisom doseči povezovanje sorodnih podjetij na različnih razvojnih področjih in s tem omogočiti njihovo hitrejšo gospodarsko rast. Povezovanje in sodelovanje pri skupnih razvojnih projektih bosta delno sofinancirana iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Pri tem razpisu bo sofinancirana približno polovična vrednost razvojnih projektov.

BRANE KOŽUH
FOTO: SRDAN MOHORIC

Kaj pomenijo ekonomski odnosi v novi organiziranosti Taluma?

MAG. FRANČ VIŠENJAK
FOTO: SRDAN MOHORIC

Preden bom napisal nekaj besed o ekonomskih odnosih v novi organiziranosti, se moram nasloniti na glavne cilje drugačne organizacije. Z njo želimo doseči:

- samostojnejši razvoj posameznih delov proizvodnje in hkrati porazdelitev odgovornosti za doseganje poslovnega rezultata vsake izmed samostojnih celot,
- povečanje fleksibilnosti poslovanja,
- zmanjšanje števila ravni odločanja (brez podvajanja),
- zmanjšanje stroškov podpornih dejavnosti,
- izboljšanje učinkovitosti poslovanja,
- preprečitev morebitnega vpliva negativnih rezultatov posameznih enot (glede na posamezni proizvod) na celotno skupino,
- posodobitev in poenostavitev normativne uredjenosti.

Tako smo zapisali v elaboratani, sedaj pa že delujemo v novi obliki. Natančno prebrani cilji ne pokažejo neposredno, kako bomo obvladovali ekonomiko novonastalih podjetij. Vprašati se moramo, kako je bilo prej. Stara organiziranost nas ni tiščala v to, da moramo vedeti, kakšen je dobiček storitvenih dejavnosti. Pri proizvodnih enotah z blagovno proizvodnjo, smo spremljali proizvodnjo in pokrivali stroške s prihodki. Za storitvene enote smo spremljali samo stroške, ki smo jih primerjali z doseženimi v preteklosti in planiranimi za

tekoče obdobje. To pomeni, da smo uporabljali stroškovni princip ekonomskega obvladovanja podjetja. Naslednje vprašanje je, zakaj to ni dovolj.

Splošno pravilo v gospodarjenju je, da moramo vedeti, da se nam nekaj izplača. To nam pove, da smo za storitev ali proizvod dobili več, kot smo porabili. Potem ko vemo, kaj nam je ostalo, moramo nekaj dati državi kot davek iz dobička, preostalo pa pripada lastniku, ki je dal svoj kapital v dejavnost, ki jo opravljamo. Kapital pa je takšna stvar, ki mora rasti, in to čim bolj. Koliko je čim bolj, je odvisno od več dejavnikov: od namenov lastnikov, kakšne cilje imajo z dejavnostjo, ali mislijo v tej dejavnosti ostati, ali pa bodo iz dejavnosti potegnili ekstremen dobiček in jo zapustili.

To je torej ekonomija na splošno. Toda pravila te ekonomije moramo upoštevati pri določanju naših odnosov med novimi podjetji. Ekonomske odnose bomo morali še zgraditi, kajti cene storitev in proizvodov bomo merili s cenami, priznanimi zunaj ograje Taluma. Naša naloga je težka, kajti vedno je lažje reči, da je bilo kaj narobe, kot pa predlagati modro rešitev. Ne vemo, ali bodo na koncu letošnjega leta rešitve modre, vemo pa, da si bomo prizadevali, da bodo logične. □

Talum je s trinajstimi podjetji ustanovil konzorcij. V prijavi je bilo zapisano, da se bodo podjetja v konzorciju v naslednjih letih ukvarjala z razvojem novih materialov in tehnologij ter njihovo uporabo v različnih proizvodih.

Na javni razpis je prispelo 42 vlog. Številka kaže, da je bil interes slovenskih podjetij za ta razpis zelo velik. Pričakovana vrednost projektov je bila 387 milijonov evrov, višina nepovratnih sredstev pa 185 milijonov evrov. Na osnovi kakovosti posameznih vlog je bilo ugodeno 17 konzorcijem. Konzorcij SIMIT je bil najbolje ocenjen konzorcij iz Podravske regije. Očitno je bila sestava našega konzorcija dobro izbrana in vloga kakovostno pripravljena, da smo z njo prepričali ocenjevalno komisijo.

Vrednost prijavljenih projektov konzorcija SIMIT znaša 33,7 milijona evrov, pričakujemo pa sofinanciranje v višini 16,7 milijona evrov. Če se omejimo samo na Talumove projekte, so ti vredni 9 milijonov, pričakovana višina sofinanciranja pa znaša 4,7 mili-

jona evrov. Glavno delo se sedaj šele začne. Prvi korak, ki ga je treba narediti, je ustanovitev razvojnega centra, ki mora biti v skladu z razpisom registriran kot podjetje d. o. o. Določiti je treba vse organe upravljanja in napisati vse potrebne dokumente za delovanje novega podjetja. Nov razvojni center bo imel 45 polno zaposlenih razvojnih inženirjev ali ustrezno večje število delno zaposlenih. Ker ima Talum 24,9-odstotni delež v konzorciju, mora zaposliti 12 polno zaposlenih sodelavcev. Drugi korak bo definiranje vseh razvojnih programov in zagon posameznih projektov. Ker želimo, da bi razvojni center SIMIT začel čim prej delovati, smo z delom za njegovo ustanovitev že začeli.

Upamo, da bo uspeh na tem razpisu pripomogel k dodatnemu razvojnemu zaletu Taluma, celotne panoge in tudi regije. Naj bo razvojni center SIMIT priložnost za nove in sveže ideje ter odločen korak k izboljšanju konkurenčnih sposobnosti. □

Brane Kožuh (desno)

Talum Servis in inženiring, d. o. o., je začel poslovati

Prvega januarja 2011 je že oktobra 2010 ustanovljena družba Talum Servis in inženiring, d. o. o., začela tudi dejansko poslovati. Na novo organiziranost smo se v letu 2010 intenzivno pripravljali, vendar nismo mogli predvideti in postoriti čisto vsega. Trenutno je v našem podjetju zelo dinamično, potrebovali bomo še kakšen mesec ali dva, da bomo v zvezi z reorganizacijo postorili vse ključne stvari in da bo začela kazati svoje učinke. Dejstvo je, da trenutno napredujemo z velikimi koraki, zavedati se pa moramo, da bodo spremembe (tudi organizacijske) počasi morale postati del kulture našega podjetja.

MAG. MIHAEL HAMERŠAK

FOTO: SRDAN MOHORIC

Mag. Mihael Hameršak

Verjetno ni treba posebej poudarjati, da je prav naša družba, Talum Servis in inženiring, d. o. o., z reorganizacijo doživela najkorenitejše spremembe med vsemi novoustanovljenimi družbami skupine Talum. Nastala je praktično iz treh delovnih enot, in sicer iz velikega dela DE Vzdrževanje, v celoti pa iz DE Energetika in DE Promet, dodatno pa je doživela tudi pripojitev velikega dela Nabavne službe ter Orodjarne iz DE Rondelice. Po številu zaposlenih (218) je Talum Servis in inženiring največja družba v skupini Talum. Imamo osem organizacijskih enot, in sicer:

- OE Komerciala, kjer skrbimo za nabavo in prevzem nestrategičnih artiklov in storitev za celotno skupino Talum, za ustrezno skladiščenje rezervnih delov, maziv, goriv ter plinov; enota skrbi tudi za vse komercialne posle, ki jih družba potrebuje za lastno poslovanje;
- OE Inženiring, kjer izvajamo vse storitve, povezane s procesnim vodenjem in avtomatizaci-

jo, unifikacijo artiklov, projektiranjem, vodenjem projektov in z njimi povezanimi nadzori in upravnimi postopki;

- OE Strojno vzdrževanje, kjer izdelujemo in vzdržujemo razne stroje in naprave, vzdržujemo dvigala (strojni del), stroje in naprave ter opravljamo montažo; v enoti vodimo in tudi opravljamo obnovo elektroliznih peči;
- OE Orodjarna, kjer izdelujemo in vzdržujemo razna orodja in priprave, izvajamo pa tudi mehansko obdelavo na raznih obdelovalnih strojih;
- OE Servisno vzdrževanje, kjer vzdržujemo hidravliko in pnevmatike, tehnološka vozila, kompresorje in reduktorje ter infrastrukturo za plin, vodo in paro;
- OE Energetika in elektroenergetika, kjer upravljamo elektroenergetsko infrastrukturo Taluma, zaprti hladilni sistem in vodarno ter kompresorsko postajo; v enoti še naprej preventivno vzdržujemo elektro-

Iz strojne delavnice

motorje in ročna orodja, dvigala (elektrika) in napeljave, skrbimo pa tudi za merila in telefonijo skupine Talum;

- OE Gradbeno vzdrževanje, kjer vzdržujemo ognjevzdržne obzidave in opravljamo splošna gradbena dela, v najem ponujamo odre in izdelujemo lesene podloge za drogeve;
- OE Promet, kjer nudimo najem viličarjev ter drugih tehnoloških in osebnih vozil, opravljamo cestni tovorni in železniški transport in vzdržujemo infrastrukturo.

Vse našete storitve in izdelke izvajamo za notranji trg, novost pa je seveda ta, da v skladu s politiko naše in obvladujoče družbe ponujamo svoje storitve tudi širšemu krogu uporabnikov tako lokalno kakor tudi regionalno.

Cilj naše družbe je, da trgu ponudimo kakovostne storitve vzdrževanja, distribucije energentov, servisa in inženiringa po konkurenčnih cenah. Zavedamo

se, da bo treba strukturno spremeniti nabor storitev, staviti na rast in razvoj storitev z višjo dodano vrednostjo ter zanje seveda najti tudi trg.

Ob dejstvu, da trenutno intenzivno opravljamo remont elektroliznih peči in njihov zagon, v času zagona pa je treba opraviti tudi obsežna vzdrževalna dela na nekaterih spremljajočih objektih, imamo v družbi naročil več, kakor smo si drznili planirati. Realno je pričakovati, da bo obseg naročil po zagonu hale C padel, vendar bo večji kakor v minulih dveh kriznih letih. V prihodnosti načrtujemo porast prihodkov z zunanega trga. Menim, da je pred nami svetla prihodnost, usoda pa je v naših rokah bolj, kot si mnogokrat upamo in želimo priznati. Verjamem, da si bomo z znanjem, energijo in entuziazmom sposobne ekipe utrlji pot do »lahke prihodnosti«. ■

Prezemne, laboratorijske in okoljske storitve združene v Talum Inštitut, d. o. o.

Prvega januarja 2011 smo delovno enoto Kontrola kakovosti po planu reorganizacije družbe Talum, d. d., preoblikovali v Talum Inštitut, raziskava materialov in varstvo okolja, d. o. o., s skupno 33 sodelavci.

DR. MARKO HOMŠAK
FOTO: SRDAN MOHORIC

V viziji novega podjetja smo zapisali, da želimo postati vrhunski inštitut za raziskave in analitiko barvnih kovin in nekovin ter varstvo okolja, prepoznaven v pokrajini, državi in EU. Poleg tega je naše poslanstvo tudi posredovanje znanja in usposabljanja novonastalim podjetjem s povezovanjem z nacionalnimi in mednarodnimi ustanovami (univerze, inštituti, zavodi).

Kratkoročni in dolgoročni cilji podjetja so usmerjeni predvsem v:

- dobro sodelovanje z drugimi novonastalimi odvisnimi družbami v skupini Talum,
- zagotavljanje kakovostnega prevzema in nadzora nad vhodnim materialom,
- vrhunsko podporo pri zagotavljanju storitev laboratorijskega preskušanja,
- usposabljanje in svetovanje za področje okolja znotraj skupine Talum in zunaj nje,
- zagotavljanje sistemov kakovosti (ISO/IEC 17025/17020, ISO 9001),
- vključevanje v razvojno-raziskovalne projekte.

Osnovna shema organiziranosti družbe Talum Inštitut, d. o. o., je prikazana na sliki in zajema tri glavne skupine: prevzemno kontrolo, laboratorij in ekologijo.

Storitve družbe Talum Inštitut so tesno povezane z odločanjem na osnovi naših storitev znotraj in zunaj skupine Talum, zato si prizadevamo, da bodo zagotavljale:

- kakovosten prevzem in nadzor nad vhodnim materialom, ki ga izvaja prevzemna kontrola,
- ustrezno analitsko podporo z ustreznim vrednotenjem rezultatov (surovine, procesni mediji, proizvodi, okolje) tako za notranji kot zunanji trg, ki jo izvaja laboratorij,
- ustrezna podpora pri trajnostnem razvoju (ekonomika, okolje, varnost) s strateškega vidika za potrebe koncerna, odvisnih družb in za zunanji trg je področje skupine za ekologijo,
- podporo razvojno-raziskovalni dejavnosti in sodelovanje pri kandidiranju za sredstva iz evropskih strukturnih skladov in nadaljnjem izvajanju projektov kot kompetenten partner lahko nudijo vse tri skupine skupaj z vodstvom.

Storitve **prevzemne kontrole** so trenutno naslednje:

- količinski in kakovostni prevzem surovin,
- vzorčenje osnovnih surovin po postopkih AQL iz kontrolnih postopkov,
- tehtanje na industrijski 50-tonski tehtnici za skupino Talum in zunanje naročnike,
- skrbništvo nad reklamacijami in poročanje,
- skrbništvo na področju nadzora radioaktivnosti pošiljk in poročanje,

- opravljanje storitev s področja svetovanja pri transportu nevarnega blaga.

Če bolj podrobno pogledamo storitve **laboratorija**, je nabor na področju laboratorijskih storitev precej obsežen, navedene pa so le najpomembnejše:

- kvantitativne preiskave aluminija in aluminijevih zlitin z optično emisijsko spektrometrijo (OES),
- kvantitativna in kvalitativna preskušanja trdnih, praškastih in tekočih snovi z rentgensko fluorescenčno spektrometrijo (XRF), rentgensko difrakcijo (XRD) in drugimi laboratorijskimi postopki (atomska absorpcija – AAS, ionska kromatografija – IC, UV-fotometrija ipd.),
- metalografija kovinskih materialov, mikroskopiranje in video obdelava slik,
- specifični laboratorijski postopki za preskušanja osnovnih surovin za proizvodnjo anodnih blokov in samega proizvoda,
- mehanske preiskave aluminijevih materialov (trdota, raztezek).

Za področje okolja je laboratorij pri Ministrstvu za okolje in prostor na osnovi akreditirane dejavnosti pri Slovenski akreditaciji pod oznako LP-045 (www.sa.gov.si) dodatno pridobil pooblastila, ki veljajo za:

- izvajanje prvih meritev in obratovalnega monitoringa odpadnih vod,
- izvajanje prvih meritev in obratovalnega monitoringa emisij snovi v zrak,
- izvajanje kalibracije in rednega letnega testiranja delovanja merilne opreme za trajne meritve celotnega prahu in HF,
- izvajanje meritev kakovosti, zunanjskega zraka za delce PM₁₀, SO₂ in NO_x,

Dr. Marko Homšak

- izdelavo ocen odpadkov.

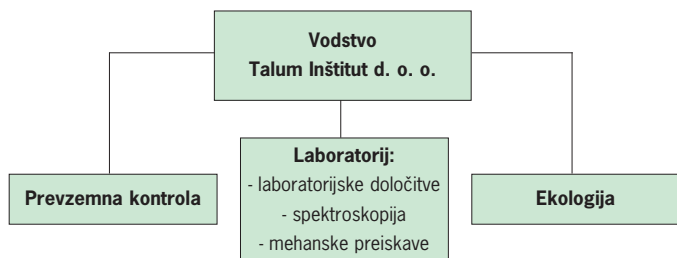
Področje okolja od podjetij vedno bolj zahteva integralni pristop, kar pomeni, da podjetja pri svoji dejavnosti upoštevajo zahteve zakonodaje na področju energetske učinkovitosti, ravnanja z odpadki, emisij snovi v zrak in vode. Prav to je področje skupine za **ekologijo**; družbam svetujemo in z njimi sodelujemo pri pripravi internih in eksternih dokumentov za pridobitev naslednjih dovoljenj:

- integralnega okoljevarstvenega dovoljenja za IPPC-naprave,
- okoljevarstvenega dovoljenja za obrate večjega tveganja (Seveso I, II),
- okoljevarstvenega dovoljenja za izpust toplogrednih plinov,
- vodenja registra emisijskih kuponov,
- usposabljanje in svetovanje na področju okolja, standarda ISO 14001 in na področju kemikalij z registracijo snovi (REACH) pri Evropski agenciji za kemikalije (ECHA).

Dejavnost družbe Talum Inštitut, d. o. o., s celotnim usposobljenim osebjem omogoča vključevanje v raziskovalno-razvojne projekte v tesnem sodelovanju s Strateškim razvojem in Sistemi upravljanja, ki združujejo vodnje kakovosti (ISO 9001/ISO 16949), ravnanje z okoljem (ISO 14001) ter varnost in zdravje pri delu (OHSAS 18001).

Izzivov, da si bomo našli, povečali in utrdili položaj na trgu storitev, tudi v prihodnje ne bo manjkalo, za uspeh pa je sodelovanje vseh zaposlenih v Talum Inštitutu odločilno.

Izpisani so bili tudi že prvi računi – seveda po novem. Upamo in želimo, da bodo naši uporabniki s storitvami zadovoljni, kajpada ob sprejemljivi in konkurenčni ceni. □

RAZVOJ

Strateški razvoj – cilj ali pot?

Skovanka »strateški razvoj« je nastala v procesu reorganizacije Taluma, opredeljevala pa naj bi enoto podjetja oziroma koncerna, ki mora biti generator idej, spodbujevalec prenosa znanja in tehnologij ter iniciator in koordinator razvoja izdelkov, storitev, smeri in konceptov. Na prvi pogled je zadeva jasna in razumljiva; gre za razvoj, napredek, seganje po prihodnosti, po nečem novem, po nečem več, kot nudi sedanost.

MAG. BOŠTJAN KOROŠEC
FOTO: SRDAN MOHORIC

kdo omenil Commodore ali Spectrum? Brez veze! To je za igračkanje in ljudi, ki nimajo kaj početi! Si lahko predstavljate, da bi poročilo o porabi električne energije za januar natipkali na pisalni stroj ali celo izpisali s tehniško pisavo? Pa smo včasih delali točno tako. Naloga strateškega razvoja je, da v pravem trenutku začne preskušati Commodore in z relativno majhno ekipo in majhnimi stroški – v primerjavi s stroški celotnega koncerna – opozori ves Talum na to, da se je pojavilo nekaj novega, in da spodbudi vse sodelavce v razvoju, prodaji, proizvodnji in drugih delih posameznih družb in koncerna k razmišljanju: »Kako nam lahko to koristi? Kako naj novost uporabimo? Kaj lahko naredimo bolje?« in podobno.

Sedaj ste verjetno že opazili, da se strateški razvoj ne konča v strokovni službi, imenovani Strateški razvoj, ampak je bistvo našega delovanja zasejati in ponesti nove zamisli, nove tehnologije, nove zahteve, nove potrebe, nove izdelke, nove storitve in celo nove koncepte v celotni družini podjetij v čim več glav zaposlenih, ker je največ inovacijskega potenciala v inovativnih in razmišljajočih sodelavcih, ne glede na to, na katerem delovnem mestu so. Še en stari rek poznamo: »Več glav več ve!« Želel sem pokazati, da strateški razvoj sploh ni nič novega, saj sem za podkrepitev svojih trditev uporabil že nekaj starih resnic. Res pa je, da smo se zadeve lotili nekoliko drugače. Naj povem z modnim izrazom: lotili smo se je inovativno. Predvsem pa sem

Mag. Boštjan Korošec

želel povedati, da lahko predstavljeni koncept strateškega razvoja deluje samo, če pri procesih razvoja sodeluje čim več ljudi, ne glede na uradni naziv delovnega mesta. V povezavi z naslovom je torej strateški razvoj zagotovo pot, a hkrati tudi cilj.

Pri reorganizaciji Taluma je Strateški razvoj dobil naslednje prednostne funkcije na področju razvoja in rasti skupine:

- povezovalna: interno med odvisnimi podjetji v skupini Talum, med odvisnimi podjetji in centri znanja (univerze, raziskovalno-razvojne ustanove, združenja, interesne skupine), vzpostavljanje novih povezav (mreženje) med domačimi in tujimi podjetji;
- usmerjevalna: koordinacija zahtev koncerna od odvisnih podjetij in pričakovanj odvisnih podjetij od koncerna;
- raziskovalna: analiziranje novih trgov in tržnih niš, novih izdelkov in storitev, spremljanje novosti v patentnih uradih, obravnavanje poslovnih idej;
- administrativna: pomoč odvisnim podjetjem pri pripravi gradiv oziroma poslovnih načrtov raziskovalno-razvojno-investicijskih projektov pred odobritvijo koncerna, spremljanje razpisov za nepovratna sredstva in prijavljanje nanje, spremljanje finančne in terminske realizacije vseh projektov, poročanje upravi koncerna.

Strateški razvoj zaposluje sodelavke in sodelavce zelo različnih znanj, izkušenj in preteklih področij dela, kar zagotavlja želeno interdisciplinarno delovanje, organiziran pa je na dveh

delovnih področjih:

- *Projektna pisarna*: ključne naloge so koordinacija, administriranje in poročanje upravi koncerna o vseh raziskovalno-razvojno-investicijskih projektih koncerna in odvisnih družb, spremljanje razpisov za nepovratna sredstva iz Slovenije in EU, prepoznavanje možnih projektov za prijave na razpise, koordinacija in priprava prijavnih dokumentacij ter spremljanje in poročanje o napredovanju projektov.

Projektno pisarno vodi Palmira Banko, skupino pa sestavljata še Andreja Srečkovič in mag. Blaž Tropenauer.

- *Razvojni center*: ključne naloge so prepoznavanje, analiziranje in vrednotenje poslovnih priložnosti, tržnih niš, možnosti nadaljnjega razvoja in rasti skupine Talum, pomoč odvisnim družbam pri pripravi razvojnih in poslovnih načrtov, koordinacija priprave strateškega poslovnega načrta skupine Talum, koordinacija raziskovalnih aktivnosti mladih raziskovalcev.

Razvojni center vodi mag. Albert Korošec, skupino pa sestavljata še dva mlada raziskovalca v industriji, Irena Paulin in Viktor Napast.

Poleg navedene formalne organiziranosti dela bodo po potrebi oblikovane tudičasne neformalne delovne skupine za interdisciplinarno obravnavanje poslovnih priložnosti ter razvojnih in investicijskih projektov, ki jih bodo sestavljali: pobudniki, prodajniki, interni razvojniki, direktorji odvisnih družb, tehnologi, člani uprave, strokovnjaki partnerskih podjetij in drugi.

Pri svojem delu se poskušamo držati naslednjih dveh načel:

Poiskati problem, ki se ga splača rešiti, nato pa brez sramu napasti trg ne le s tehnično odličnostjo, pač pa z dobrim razumevanjem kupcev!

Obstoječemu ali potencialnemu novemu kupcu ali dobavitelju ponuditi rešitev problema, kar mu omogoča osredotočenost na njegovo osnovno dejavnost – strateško partnerstvo v celotni verigi!

Naj končam s poudarkom, da je razvoj proces, v katerega smo vključeni vsi zaposleni v Talumu, vsak na svojem področju dela. □

Toda zakaj strateški razvoj in ne samo razvoj? Prvi razlog je v razlikovanju enot operativnega razvoja v posameznih hčerinskih podjetjih, ki so usmerjena prvenstveno v razvoj potencialno zanimivih izdelkov in storitev in izboljšavo obstoječih, od strateškega razvoja, ki mora poskrbeti za celotno sliko. Strateški razvoj se mora posebej odlikovati v povezovalno-koordinativni vlogi iskanja sinergij znotraj in zunaj podjetja v vseh razvojnih procesih, ki pripomorejo k razvojnemu napredku celotnega koncerna. Strateški razvoj je torej v službi posameznih povezanih družb in hkrati celote. Morda se sliši zelo zapleteno, poenostavljeno povedano pa pomeni prav tisto, o čemer govori znani stari rek: »V slogi je moč!«

Drugi razlog je v Talumovi želji, da poveča svojo inovativno moč. Inovativnost se začne z odprtimi očmi in odprtostjo za novosti, ki se nam v tem trenutku morda zdijo celo nore in nesmiselne. Toda ali se spomnite, kakšni so bili začetki računalnikov in mobilnih telefonov? Kaj ste rekli pred tridesetimi leti, če vam je

Kolektivno dodatno prostovoljno pokojninsko zavarovanje

 Pokojninska družba A, d.d.

Brigita Ačimovič

Deset let neprekinjenega kolektivnega dodatnega pokojninskega zavarovanja ne daje samo možnosti prostovoljnega izstopa. Prvič daje tudi možnost izplačila mesečnih rent kot dodatek k rednim pokojninam, kar je osnovni namen dodatnega pokojninskega zavarovanja.

BRIGITA AČIMOVIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Možnosti, ki nam jih nudi Pokojninska družba A, so tri:

- dosmrtno izplačevanje dodatne pokojnine brez možnosti dedovanja,
- 10-letno izplačevanje dodatne pokojnine z dedovanjem,
- 20-letno izplačevanje dodatne pokojnine z dedovanjem.

V prvem primeru bomo dodatno pokojnino prejeli do konca življenja ne glede na to, koliko časa bo to, lahko tudi več kot dvajset let. V tem primeru dediči ne morejo dedovati.

V drugem in tretjem primeru pa se lahko odločimo za točno dogovorjeno obdobje prejemanja dodatne pokojnine. Ti obdobja sta lahko ali deset ali dvajset let. V primeru prezgodnje smrti dediči preostanek sredstev dedujejo, lahko tudi v obliki enkratnega izplačila, vendar bodo v tem primeru obdavčeni v enako visokih odstotkih kakor sedaj tisti, ki so se odločili za prostovoljni izstop. Spletna stran Pokojninske družbe A ponuja možnost izračuna dodatne pokojnine za raz-

lična obdobja izplačevanja. Razlike v višini mesečnega izplačila niso velike in pred odločitvijo je treba dobro premisliti.

Tudi novi Zakon o invalidskem in pokojninskem zavarovanju, ki v času pisanja tega prispevka čaka na presojeno na Ustavnem sodišču, od nas zahteva odgovore na nekatera vprašanja. V povezavi s tem zakonom nas verjetno najbolj zanima, ali bomo že vplačana sredstva z našega računa lahko dvignili v enkratnem znesku tudi v prihodnje. Kot smo že zapisali, bo to možno storiti tudi v prihodnje in tudi ob uveljavitvi novega zakona. Vsa sredstva, ki bodo na našem računu pri Pokojninski družbi A na dan začetka veljavnosti novega zakona, bomo lahko dvignili kadar koli, seveda ob pogoju, da bomo zavarovani najmanj deset let. Sredstva, ki nam bodo na naš račun pri Pokojninski družbi A nakazana po uveljavitvi novega Zakona o invalidskem in pokojninskem zavarovanju, bomo lahko prejeli ob upokojitvi v obliki dodatne pokojnine. Seveda to velja samo za tiste, ki iz kolektivnega dodatnega prostovoljnega pokojninskega nismo oziroma ne bomo izstopili. Z izstopom bomo tudi v prihodnje ostali brez nakazil na naš osebni račun. Več o možnostih dviga sredstev tudi po uveljavitvi novega zakona si lahko preberete na spletni strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Navedeno dejstvo kaže, da bi bilo smiselno ponovno razmisliti, ali je modro izstopiti iz dodatnega kolektivnega pokojninskega zavarovanja. Še posebej ob izračunih, ki smo jih že objavljali v tovarniških glasilih, in dajat-

vah, ki jih bo treba plačati takoj ob enkratnem izplačilu in še naslednje leto ob izračunu dohodnine. Ne smemo pozabiti, da bodo prejeta sredstva, ki jih bodo posamezniki v letu 2011 dobili izplačane iz enkratnega dviga sredstev pri pokojninski družbi, vplivala na prejemke celotne družine in s tem na izračune povprečnih prejemkov na družinskega člana, ki so pogoj za dodelitev in višino npr. otroških dodatkov, na višino plačila za vrtec, na možnost prejemanja štipendij. Tako se lahko marsikomu zgodi, da leta 2012 zaradi presežanja cenzusa ne bo izpolnjeval pogojev za dodelitev štipendije ali otroškega dodatka oz. bo otroški dodatek nižji. Ali pa bo treba za vrtec plačati več. Še vedno je za vse tiste, ki ste izstopne izjave oddali od vključno novembra lani, od izstopa možno odstopiti. Osnutek preklicne izjave dobite v Kadrovski službi Taluma ali pri vaših sodelavkah v administraciji. V tem primeru vam bo Talum, d. d., ali hčerinska družba še naprej redno mesečno na vaš račun pri pokojninski družbi nakazovala ustrezn znesek prejemke.

Ko smo kot delodajalec pred desetimi leti skupaj s sindikatom oblikovali Pokojninski načrt, na podlagi katerega se lahko zaposleni vanj vključijo, smo to delali z mislijo na boljše socialno-ekonomsko stanje v tretjem življenjskem obdobju. Cilj ostaja enak: dodatne pokojnine. Na nas pa je, da ob življenju, delu in lepih doživetjih danes mislimo tudi na prihodnost. ■

Naša želja je, da obseg storitev povečujemo in iščemo nove priložnosti

Smo ena večjih organizacijskih enot v novi odvisni družbi Talum Servis in inženiring, d. o. o., ki je nastala z združitvijo DE Energetika in OE Elektrovzdrževanje, tako da nas je skupaj 41 zaposlenih. Delimo se na skupino za vzdrževanje motorjev in električnega orodja, skupino za vzdrževanje dvigal in električnih inštalacij z dežurno službo, skupino za pripravo vode, skupino za merila in meritve ter skupino za elektroenergetiko.

JANKO GAJŠT

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Opravljam zelo pomembno energetsko dejavnost, to je upravljanje elektroenergetskega omrežja v koncernu Talum, torej skrbimo za distribucijo električne energije do porabnikov.

V koncernu upravljamo sistem hladilne, tehnološke in pitne vode, overjamo in umerjamo merila električnih in fizikalnih veličin, vzdržujemo vso opremo elektroenergetskega omrežja koncerna, vzdržujemo vse elektromotorje, električne napeljave, razsvetljava in električno opremo na večini mostnih in konzolnih dvigal.

Zaradi velikega obsega del in malo prostora za ta prispevek bo predstavljen le del naše dejavnosti. Po dogovoru z urednikom bo to dejavnost elektrovzdrževanja oziroma elektrodelaavnice.

V elektrodelaavnici opravljamo vse vrste vzdrževanja, to je vzdrževanje elektromotorjev, ročnega električnega orodja, varilnih strojev, obnavljamo navitja elektromotorjev in tuljav, vzdržujemo grelna telesa v tovarni itd. Za čim višjo razpoložljivost naprav in hkrati optimalno vzdrževanje je zelo pomembno kakovostno preventivno vzdrže-

vanje. Na osnovi ocene stanja ležajev elektromotorjev, ki ga ugotavljamo prek vibracij, planiramo na primer menjavo ležajev, s čimer preprečimo poškodbo motorja in zastoj linije. Na osnovi stanja opreme planiramo obseg del na remontih, če je pa poseg nujen, se dogovarjamo tudi za izredne termine posegov.

Skupina za vzdrževanje razsvetljave, napeljav ter mostnih in konzolnih dvigal sodeluje tudi pri manjših investicijskih delih s polaganjem inštalacij ter pri izdelavi in priklopih električnih omar. Opravlja tudi predpisane

periodične meritve električnih napeljav in strelvodov. K tej skupini spadajo tudi dežurni električarji, ki popoldan, čez vikende in praznike dežurajo v podjetju ter intervenirajo na vse električne okvare.

Skupina za vzdrževanje elektroenergetskih naprav je priključena skupini za elektroenergetiko in ne deluje v elektrodelaavnici. Vzdržuje energetske transformatorje z vso pripadajočo opremo ter stikalno opremo v transformatorskih postajah, usmernike za elektrolizo C, kablovode in akumulatorske

Janko Gajšt, Kristijan Kovačec, Zvonko Klasinc, Goran Ivezić, Branko Koscec, Peter Pihler, Stanko Matjašič, Anton Peršuh, Franc Kolar in Miran Galun

Peter Pihler

Franc Kolar na električnem dvigalu

Anton Peršuh in Branko Kosec

baterije ter enosmerne sisteme v postajah.

Elektrikarji in varnost

Pri nas se zahtevata strokovnost in pazljivost, posebej pri elektroenergetskih napravah nad 1 kV. V teh napravah je veliko energije, in če nastane preboj na telo v obliki električnega oblaka ali direktnega udara, so lahko poškodbe delavca zelo hude.

Vsaka napaka pri delu je lahko življenjsko usodna. Prav zato je pri nas zelo poudarjeno varno delo.

Reorganizacija in mi

Reorganizacijo podjetja Talum v naši enoti zelo občutimo. Informacijski sistem za naše poslovanje se še vzpostavlja, spremenjata se način in obseg dela z našimi odjemalci storitev, ki so

predvsem v proizvodnih obratih. Prepričan sem, da kakovost našega dela ni bila sporna v preteklosti in tudi v prihodnje ne bo. Imamo dovolj strokovnega znanja in izkušenj, da še naprej zagotavljamo dovolj kakovostno preventivno in kurativno vzdrževanje opreme, ki nam je zaupana. Naloga, ki jo od nas zahteva reorganizacija podjetja, je, da vse to opravljamo tudi po konkurenčnih cenah, primerljivih s tistimi na trgu, ki nudijo in zagotavljajo enako kakovost in strokovnost teh storitev ter odzivnost.

Nekatere storitve, na primer vzdrževanje in popravilo elektromotorjev, že sedaj opravljamo tudi za druga podjetja, predvsem za Silkem. Obseg teh storitev želimo še povečati, zato iščemo nove priložnosti in tako zmanjšujemo svojo odvisnost od koncerna Talum.

Upamo, da nam bo koncern omogočil dovolj časa in sredstev, da se razvijemo v konkurenčno in čim bolj neodvisno servisno enoto v okviru podjetja Talum Servis in inženiring. □

ZDRAVJE

Prepoznamo in obvladajmo stres

V Sloveniji s pomočjo evropskih sredstev poteka letos pilotski projekt obvladovanja stresa, ki ima uradni naslov »Program podpore za delodajalce in zaposlene pri odpravljanju stresa, povezanega z delom, in pri zmanjševanju njegovih škodljivih posledic«.

BRIGITA AČIMOVČ

V projekt je lahko vključen le majhen delež vseh zaposlenih v državi, saj je vključenih je le pet slovenskih podjetij. Skupino Talum je na osnovi dosedanjega dela na področju skrbi za zdravje zaposlenih za sodelovanje v pilotskem projektu predlagal republiški sindikat.

Gre za program podpore zaposlenim pri zmanjševanju stresa in njegovih posledic. Program problematiko stresa in zdravja zaposlenih obravnava celostno. Obsega področje zdravja in dobrega počutja, poškodbe pri delu, bolezni, preventivne vsebine in druge programe, povezane z zdravjem.

V okviru projekta bomo s pomočjo vprašalnikov poskušali odkrivati stresorje (tj. dejavnike, ki povzročajo stres) na delovnem mestu, ki povzročajo največ bolniške odsotnosti, konfliktov, slabega zdravja in nižje produktivnosti. Na osnovi teh spoznanj bomo lažje prilagajali procese in organizacijo dela zaposlenih ter ustrezno temu pripravili tudi potrebna izobraževanja in usposabljanja.

Ob začetnem in končnem anketiranju bodo izvedena štiri krajša usposabljanja, na katerih bodo vključeni v projekt pridobili znanja o prepoznavanju stresa, tehnikah obvladovanja stresa in kako se postaviti zase. S presledki bo projekt potekal celo leto 2011. Pomemben del projekta je možnost telefonskega svetovanja tako za zaposlene, ki bodo vključeni v projekt, kot za njihove družinske člane. Gre za nudenje strokovnega svetovanja, kako izboljšati obvladovanje stresnih situacij in kako se spopasti s težavami, povezanimi s stresom. Pomembno je, da lahko poiščemo svetovalca in si pomagamo, preden se bodo škodljive posledice stresa odrazile na našem zdravju.

Iz skupine Talum lahko sodeluje le določeno število zaposlenih, ki so bili naključno izbrani. Udeležba je prostovoljna, vendar je pomembno, da znamo izkoristiti priložnosti, ki se nam ponujajo. Na osnovi rezultatov in ugotovitev bomo podobne vsebine lahko v prihodnje ponudili tudi drugim zaposlenim v skupini Talum. □

Z inovativno dejavnostjo do višje produktivnosti

Leta 2010 so zaposleni v Talumu prijaviili 292 inovacijskih predlogov, od tega 271 koristnih predlogov in 12 tehničnih izboljšav, 21 predlogov pa je bilo zavrnenih. Od tega se 83 predlogov še uvaja, 162 pa je že realiziranih.

KARMEN JOŠT

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Največ predlogov (skupno kar 18) je predlagal Nenad Kardum iz OE Vzdrževanje anod. Tehnično izboljšavo z največjo gospodarsko koristjo v letošnjem letu je prijavil Viktor Zamuda iz OE Vzdrževanje avtomatskih naprav.

Nekaj ugotovitev:

- pri prijavljanju predlogov je sodelovalo 16 odstotkov oziroma 144 zaposlenih, povprečen prihranek na zaposlenega znaša 206 evrov;
- največ izboljšav je bilo prijavljenih v DE Vzdrževanje, in sicer 78;

- največ predlogov na zaposlenega je bilo prijavljenih v DE Livarske zlitine, in sicer v povprečju 0,9 predloga na zaposlenega;

- največ zaposlenih je sodelovalo v DE Anode, in sicer 35 odstotkov;

- največ predlogov se nanaša na delovanje strojev, orodij in naprav, kar posledično vpliva na izboljšanje produktivnosti.

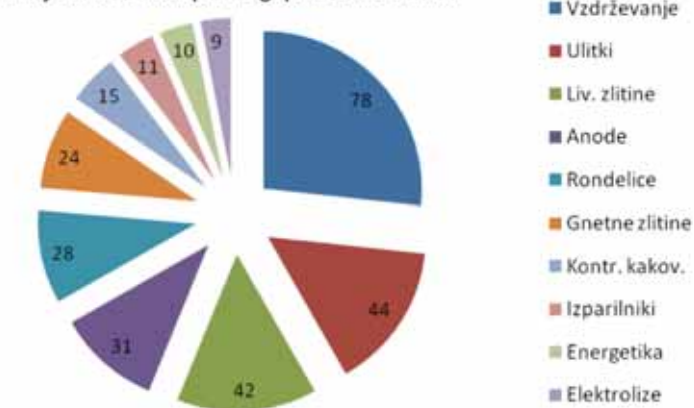
Z izboljšavami smo lani dosegli letno gospodarsko korist v višini 60.000 evrov. Pomembno je poudariti, da bo ta korist prisot-

na tudi v naslednjih letih. K temu znesku bi lahko prišteli še koristi, ki jih ni možno finančno ovrednotiti, vendar prinašajo izboljšanje neposrednega delovnega okolja, vzdrževanja, kakovosti ipd. ter hkrati prispevajo k širjenju dobre prakse na vsa področja delovanja.

V primerjavi s preteklimi leti smo v Talumu zabeležili precejšno rast števila inovativnih predlogov, kar je mogoče povezati s sistematičnim spodbujanjem in nagrajevanjem posameznih predlogov. Inovativna dejavnost postaja vrednota, inovatorji pa cen-

jeni v svojih delovnih okoljih. Lansko leto smo si zastavili cilj, da mora vsaj vsak drugi zaposleni v enem letu prijaviti vsaj en inovativni predlog, kar bi pomenilo 450 predlogov na leto. Z rezultatom 0,3 predloga na zaposlenega cilja sicer nismo dosegli, vendar smo lahko z doseženim kar zadovoljni. Enak cilj smo si zastavili tudi letos. Prizadevali si bomo, da bo inovativni pristop postal način razmišljanja, nenehne izboljšave pa temelj razvoja podjetja. □

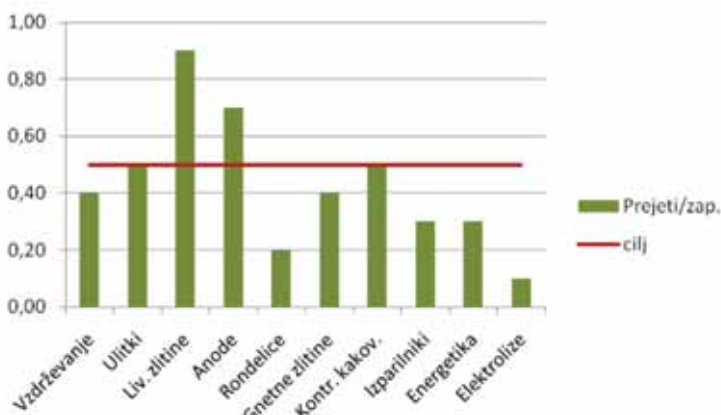
Prejeti inovativni predlogi po DE in službah

Najboljša inovatorja v letu 2010

Viktor Zamuda (desno) je zaposlen kot vzdrževalec procesnih računalnikov v Talum Servis in inženiring, njegova tehnična izboljšava je imela največjo gospodarsko korist.

Nenad Kordum je zaposlen kot električar specialist v Talum Aluminij in je prijavil največ inovativnih predlogov.

PO POKLICU SEM

Tesar

Po domače se temu poklicu reče »cimerman«. Sodi med klasične gradbene poklice in je nepogrešljiv povsod tam, kjer se gradi. Na vseh gradbiščih torej. Ljudje si pri tem poklicu ponavadi predstavljajo gradnjo ostrejšij ali po domače »ruštov« za hiše. Vendar je poklic mnogo bolj razvejan.

ANDREJ GOLOB

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Poklica sem se izučil na Poklicni gradbeni šoli v Mariboru. Šola je bila na Smetanovi ulici. Obiskoval sem jo med letoma 1979 in 1981. Ko sem jo končal, sem se zaposlil v mariborskem gradbenem podjetju Konstruktor. Tam sem pravzaprav opravljal vajeniško dobo. Učenci, ki so jim rekli vajenci, so v tistih časih imeli več praktičnega dela pouka (ali prakse). Od tam sem odšel na služenje vojaškega roka. Po vrnitvi sem v Konstruktorju ostal še tri leta. Delal sem na različnih gradbiščih po Sloveniji in takratni Jugoslaviji. Vsi najbrž poznate pošto v Mariboru na Tržaški cesti, ki ji Mariborčani pravijo džamija. Tudi tam sem delal. Sploh sem bil veliko na terenu. Gradbincem pa je bilo takrat vseeno lažje, kot jim je danes.

S tovarno v Kidričevem sem se prvič srečal, ko sem še delal za Konstruktor. Gradili smo livarno 2. Danes se ji reče Talum Rondelice, d. o. o. Takrat sem se navdušil nad gradbeno skupino, ki je delala v tovarni, in tako tudi sam prišel delat v TGA. To se je zgodilo 4. aprila 1986.

V tovarni je bilo delo drugačno in lažje kot prej pri Konstruktorju. Predvsem ni bilo terenskega dela. Zaposlili so me v gradbenem vzdrževanju v takratnem tozdu Vzdrževanje. V Konstruktorju sem delal predvsem opaže za betoniranje, v TGA pa sem nato postavljaj gradbene odre. To sem počel tudi v času modernizacije proizvodnje aluminija. Takrat sem bil vodja skupine. Delu se je reklo organiziranje in izvajanje odrarskih del. Po MPPAl-u so ustanovili hčerinsko

podjetje Lego A, v katero smo se preselili vsi gradbeniki. Sam sem delal v mizarski delavnici in seveda tudi še postavljaj odre. Danes delam vse, splošna gradbena dela torej. In v tovarni ni kota, ki ga ne bi poznal. Ko so Lego A ukinili, smo se gradbeniki spet vrnili v DE Vzdrževanje, po reorganizaciji pa smo v družbi Talum Servis in inženiring, d. o. o. Delo je tako in tako vedno enako, le organiziranost se spreminja.

Moje delo je zanimivo in razgibano. Vedno je treba improvizirati in to mi še vedno predstavlja izziv. Skupina, v kateri delam, je v redu, dobro se razumemo. Včasih malo nergamo zaradi plač, saj se tudi nam kot najbrž mnogim drugim ne zdijo ravno visoke.

Do upokojitve imam še 10 let. Po starem zakonu seveda.

Po reorganizaciji se za nas ni kaj dosti spremenilo. Delamo enako delo kot prej. In tudi prej smo bili hčerinsko podjetje. Je pa še malo prerano, da bi dajali ocene o rezultatih, o dobrih ali slabih straneh reorganizacije.

Glede nastopanja na trgu zunaj Taluma moram reči, da ne utegnemo vsega narediti niti znotraj tovarne, kaj šele, da bi se ponujali navzven.

V prostem času se ukvarjam z gasilstvom. Sem poveljnik PGD Žamenci in sodnik v gasilskih športnih disciplinah. Rad imam tudi pohodništvo. S prijatelji gasilci se ob sobotah radi podamo v planine in obiščemo na primer Raduho ali Veliko Planino. ■

Andrej Golob

INTERVJU

Cenim preteklo delo Talumovega zбора

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Oliver Buček

Rodil se se leta 1975 na Reki na Hrvaškem očetu Antonu in materi Heleni. Otroška leta je preživel v Kraljevici, majhnem primorskem mestu, v družbi mlajše sestre Marjete. Po končani osnovni šoli je srednješolska leta preživel na Reki, kjer je končal srednjo glasbeno šolo. Nato se je vpisal na Filozofsko fakulteto v Pulju, kjer si je pridobil naslov profesor glasbene vzgoje.

Ste glasbenik. Ali lahko poveste, kaj v vašem primeru to pomeni?

Trenutno končujem podiplomski študij pedagogike na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru. Na Fakulteti za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani sem končal študijski program izpopolnjevanja iz računalništva in informatike in si pridobil naslov računalnikar – organizator informacijske dejavnosti.

Od leta 2001 sem zaposlen na OŠ Breg na Ptuju, kjer poučujem glasbo in računalništvo, ter v ptujskem vrtcu kot sistemski administrator. Svojo poklicno pot sem nadaljeval kot predavatelj za predmeta metodika predšolske glasbene vzgoje ter instrument na Ljudski univerzi na Ptuju. Poleg tega sodelujem v domačih in mednarodnih projektih, objavljam strokovne prispevke, se kot predavatelj udeležujem domačih in mednarodnih konferenc in sem avtor spletne učilnice za glasbo pri Mladinski knjigi. Napisal sem več strokovnih člankov, ki so bili objavljeni v domači strokovni literaturi, ter v sodelovanju z e-šolstvom vodim

seminarje za izpopolnjevanje učiteljev za uporabo IKT.

Ali poleg Talumovega pevskega zbora vodite še kateri zbor? In kaj je pravzaprav vaše osnovno delo?

Poleg Talumovega pevskega zbora vodim še ženski pevski zbor Vrtca Ptuj in poučujem na OŠ Breg.

Kakšno je splošno stanje zborovske glasbe na tem koncu Slovenije? Je popularna?

V Sloveniji je zborovska glasba izjemno dobro razvita in na tem področju smo ena izmed vodilnih umetniških sil v Evropi.

Pri nas imamo zelo razvito amatersko zborovsko dejavnost, imamo vrhunske zборе, posvetne in cerkvene, ki dosegajo izjemno raven tako doma kot v tujini. V Sloveniji deluje več kot 2300 različnih pevskih zasedb z več kot 55.000 pevci. Po tem bi lahko sklepali, da je zborovsko petje v Sloveniji popularno. Kljub visokemu številu pevcev me vendarle skrbi upadanje zanimanja za zborovsko petje pri otrocih in

mladostnikih. Zborovsko petje razvija kognitivno, afektivno in psihomotorično področje in vpliva tudi na vrednotni sistem samesznika. Niti starši niti otroci žal niso dovolj ozaveščeni o pomembnosti prepevanja v šolskem pevskem zboru. Zato je pevcev vedno manj.

Moški pevski zbor Talum ima dolgoletno tradicijo. Ni dolgo tega, ko ste praznovali 60. obletnico. Kakšen je vaš odnos do tega?

Zelo spoštujem in cenim preteklo delo Talumovega zbora. Menim, da je veliko pripomogel k ohranjanju zborovske glasbe v regiji. Ko govorim o uspehih Moškega pevskega zbora Talum, moram omeniti tudi zborovodje: to so bili gospodje Vaupotič, Rajšter, Krajncan in Pulko, ki je zbor vodil več kot 30 let. Prav pod njegovim strokovnim vodstvom je zbor dosegel svoje najboljše rezultate. V vseh obdobjih delovanja je bil pomemben nosilec zborovskega poustvarjanja, sodeloval je na pevskih revijah in festivalih doma in v tujini. Veliko zaslug imajo tudi nekdanji in

sedanji pevci, ki se jim iskreno zahvaljujem za vztrajnost in nesebično prizadevanje za ohranjanje zborovskega petja, ki je odraz kulture naroda. Prav zaradi njih se lahko s ponosom uvrščamo med zборе z več kot 60-letno tradicijo.

Kaj zbor trenutno počne? Kakšna je po vašem mnenju njegova kakovost?

Trenutno pripravljamo in vadimo pesmi za pevsko revijo. Pevsko se bogatimo v tem lepem obdobju življenjske »jeseni«. Nekateri pevci so po pevskem stažu že pravi veterani, saj v zboru prepevajo in so mu zvesti tudi več kot 30 let. Naš repertoar obsega narodne in domoljubne pesmi, segamo pa tudi po zahtevnejših umetnih pesmih. Zavedamo se, da je ljudsko izročilo velika zakladnica za mlajše rodove.

Kaj bi rekli, kam sodite v tem našem okolju?

Z veseljem se odzovemo vabilom, zato nastopamo na različnih

»Napisal sem več strokovnih člankov, ki so bili objavljeni v domači strokovni literaturi, ter v sodelovanju z e-šolstvom vodim seminarje za izpopolnjevanje učiteljev za uporabo IKT.«

»Ko govorim o uspehih Moškega pevskega zbora Talum, moram omeniti tudi zborovodje: to so bili gospodje Vaupotič, Rajšter, Krajncan in Pulko, ki je zbor vodil več kot 30 let.«

občinskih prireditvah, revijah in samostojnih koncertih. Prav tako radi nastopamo na različnih prireditvah v sosednjih občinah. Menim, da smo pomemben del kulturnega dogajanja v občini Kidričevo.

Kakšno je v zboru razmerje med mlajšimi in starejšimi pevci? Ali se zbor pomlajuje? Ali ima prihodnost?

Kot sem že povedal, se pevsko bogatimo v tem lepem obdobju življenjske »jeseni«. V naših vrstah pa zelo pogrešam »pomlad«. Primanjkuje nam mladih pevcev z zdravimi glasovi. Posebej bi se razveselil dobrih tenoristov. Žal se zbor prepočasno pomlajuje, zato naprošam vse pevce, ki jih veseli zborovsko petje, da se nam pridružijo.

Ste zadovoljni z aktivnostmi zbora? Je dovolj prireditev (koncertov, gostovanj, tekmovanj)?

Z aktivnostmi zbora sem zadovoljen. Menim, da je to glede na našo trenutno pevsko postavo in zmožnosti nekakšen maksimum, ki ga v tem trenutku lahko dosežemo. Dokaz za kakovost zbora so tudi priznanja posameznim članom, ki so jih prejeli za svoje prizadevano delo na področju kulturne glasbene dejavnosti. Nastopov je dovolj, naši koncerti so vedno dobro obiskani, kar nam daje dodatno obvezo in motivacijo, da še naprej ohranjamo kakovost.

Koliko, kako in kje vadite? Kaj je delo dirigenta?

Vadimo v kletnih prostorih OŠ Borisa Kidriča. Vaje imamo enkrat tedensko po dve šolski uri, če je potrebno, pa dvakrat tedensko. Delo dirigenta je zelo kom-

pleksno. Poleg priučenih sposobnosti (strokovno znanje, potrpežljivost, vztrajnost) mora imeti še nekaj – to so karizma in sposobnosti vodje. Biti mora pedagog, psiholog, dober organizator, premišljen vodja.

Kakšen je vaš repertoar? Imate začrtano jasno vizijo (katero vrsto glasbe boste izvajali) ali menite, da je bolje peti »vse«?

V svoj pevski program vključujemo poleg ljudske zborovske pesmi tudi zahtevnejše avtorske skladbe domačih in tujih avtorjev.

Kje največ nastopate? Ali tudi gostujete in če, kje?

Največ nastopov imamo v domačem kraju in v bližnji okolici. Pred kratkim smo gostovali v Kraljevici na Hrvaškem. Pred leti smo nastopili na tekmovanju pevskega zbora v Pragi, kjer smo dobili bronasto priznanje.

Kako je s tremo? Ali pevcem pred nastopom pustite »dihati«?

Res je, da se glasbeniki spopadajo s prav posebnimi vrstami napetosti, ki se kažejo na telesu in v počutju, nazadnje pa jih lahko zazna tudi publika. Pred nastopom je vedno malo treme. A to ni nujno nekaj slabega, nasprotno, določena mera treme je potrebna in koristna, da umetnik iz sebe izvabi več in najboljše, kar premore. Na srečo se nam še ni zgodilo, da bi prišli na oder s prevelikim odmerkom treme in da zaradi nje v poslušalcih ne bi mogli vzbuditi tistega pravega vrhunskega doživetja.

Zbor tudi spremlja pokojne sodelavce Taluma na njihovi zadnji poti.

Da, pevski zbor je zelo aktiven na pogrebnih svečanostih. Prav zato so v našem repertoarju tudi slovenske žalostinke, ki jih redno izvajamo na pogrebnih slovesnostih.

Kakšen je odnos med zborom in Talumom? Ste zadovoljni? Kaj pogrešate?

Z odnosom s pokroviteljem smo zadovoljni in si še naprej želimo dobrega sodelovanja.

Petje v zboru je tudi priložnost za druženje in prijateljstvo. Kako je s tem v vašem zboru?

Druženje in prijateljstvo sta za nas zelo pomembna. Praznujemo rojstne dneve, ko slavljencu nazdravimo z dobro kapljico in slovensko pesmijo.

Se še udeležujete tabora pevskega zbora v Stični?

Ne.

Kakšen je vaš pogled na prihodnost zbora?

Zbor je v svojem več kot 60-letnem delovanju nedvomno dokazal, da je dedič glasbene preteklosti, soustvarjalec glasbene sedanjosti in nosilec glasbene prihodnosti v občini Kidričevo. Čeprav pevci dosegajo visoko starost in mnogi med njimi so že odšli, zbor vztrajno še naprej deluje. Za prihodnost imamo kar nekaj želja in načrtov. Ker smo eden izmed nosilcev kulture v našem kraju, želimo k sodelovanju pritegniti čim več mladih pevcev in na ta način še naprej uspešno predstavljati svoj kraj in ljudi v njem. Želimo tudi, da bi nas naša zvesta publika še naprej podpirala in nam stala ob strani.

Kdaj in kje lahko pričakujemo vaš naslednji koncert?

O naslednjih nastopih lahko več informacij pridobite na naši spletni strani www.zbor-talum.com. □

VARSTVO PRI DELU

Varno v letu 2010

Stanje na področju varnosti in zdravja pri delu v letu 2010 lahko glede na izvedene aktivnosti in na splošno situacijo v podjetju kot posledico nastale gospodarske krize ocenimo kot zadovoljivo, saj nam je v veliki večini uspelo doseči zadane cilje na tem področju.

IZTOK TRAFELA

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Poškodbe pri delu in na poti na delo

Iz priložene tabele je razvidno, da se je število poškodb pri delu lani v primerjavi s prejšnjimi leti občutno znižalo, temu pa je seveda sledilo tudi znižanje števila izgubljenih delovnih dni. Lansko leto se je pripetilo 17 poškodb pri delu in 5 poškodb na poti. Zaradi poškodb pri delu je bilo izgubljenih 408 delovnih dni. Nobena poškodba pri delu ni bila opredeljena kot hujša, tako da smo imeli opravka z lažjimi poškodbami. V skoraj 70 odstotkih so to poškodbe prstov roke in skočnega sklepa, ki so

posledica premajhne pazljivosti pri opravljanju dela ali opravi v zvezi z delom.

Delovna oprema

Z rednimi pregledi delovne opreme, ročnega električnega orodja, privezovalnih elementov in lestev je bila dosežena skoraj 100-odstotna skladnost in s tem delno dosežen cilj varnosti in zdravja pri delu za leto 2010. Glede na nastalo situacijo vso omenjeno opremo pregleda naš lastni kader, tako da storitve zunanjih izvajalcev uporabimo samo za preglede tlačne opreme, dvigni naprav in plinskih insta-

lacij. V skladu z zahtevami zakonodaje potekata pregled lokacij in izdelava elaboratov eksplozijske ogroženosti za posamezne obrate. Elaborate za prvo skupino obratov je že potrdil pooblaščen organ, prav tako je dokončan štiriletni plan periodičnih pregledov plinskih instalacij.

Delovno okolje

V Talumu so bile lani opravljene zimske in letne meritve mikroklimе, osvetljenosti in hrupa ter meritve prahu v DE Ulitki. Redne meritve delovnega okolja bodo izvedene tudi letos.

Požarna varnost

Lani se je v Talumu pripetilo 8 začetnih požarov, kar je 2 požara več kot leta 2009. Na področju preventive je bilo izdano 48 dovoljenj za opravljanje vročih del. Redni pregledi aktivne požarne zaščite so potekali po planu pregledov. Izvedene so bile tudi potrebne spremembe požarnih in evakuacijskih načrtov za obrate, kjer je bilo to nujno glede na spremembe v procesu.

Incidentni in izredni dogodki

Leta 2005 smo začeli spremljati in zapisovati incidente in izredne dogodke; naš cilj pri tem je bil prepoznavanje in zmanjševanje potencialnih in dejanskih nevarnosti za nastanek poškodb pri delu, vplivov na okolje in požarno varnost. Aktivnosti so se nadaljevale tudi lani, ko smo zapisali 147 izrednih dogodkov in 141 incidentov.

Sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu OHSAS 18001

Na osnovi izvedenega vodstvenega pregleda in izvedene zunanje recertifikacijske presoje BVC-ja lahko podamo skupno oceno, da sistem varnosti in zdravja pri delu deluje v skladu z zastavljenimi cilji in programi ter da ga lahko opredelimo kot učinkovitega. Aktivnosti za dosego okvirnih in izvedbenih ciljev po Programu varnosti in zdravja pri delu so potekale v okviru finančnih možnosti.

Povzeto iz letnega poročila službe Sistemi upravljanja. □

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Št. poškodb pri delu	35	24	20	32	37	38	28	24	26	31	35	25	17
Št. izgubljenih dni	701	438	541	1315	1135	1077	816,5	515	757	781	649	905	408

KADROVSKA SLUŽBA

Aktivnosti vezane na reorganizacijo

Da čas teče vedno hitreje, je morda oguljena fraza, vendar pa vsak dan ugotavljamo, da je res tako. Kot da smo se še včeraj pripravljali na prehod na novo organiziranost družbe, a že je za nami mesec in pol poslovanja pod novimi pogoji.

DARJA VODUŠEK

FOTO: DARKO FERLINC

Z novim letom smo nadaljevali aktivnosti, vezane na ponovni zagon elektroliznih peči v hali C. Za nemoteno opravljanje del smo zaposlili večje število novih delavcev v OE Elektrolize in OE Anode. Novi sodelavci se s po-

močjo mentorjev uspešno usposabljujejo za samostojno opravljanje del. Vračajo se tudi delavci, ki si to želijo in so bili zaradi manjšega obsega del začasno prerazporejeni v DE Rondelice.

Verjamem, da je to za vse nas svetla luč, ki pomeni, da se počasi vračamo v stare tirnice.

Večina preostalih aktivnosti Kadrovske službe je bila januarja vezana na reorganizacijo. Trudili smo se, da bi večina stvari za

naše sodelavce čim bolj nemoteno tekla, pa vendar je odprtih še veliko vprašanj, na katera postopno odgovarjamo in se prilagajamo. Še vedno intenzivno tečemo aktivnosti za ureditev vseh formalnosti, vezanih na zunanje ustanove, pa tudi vzpostavitev postopkov in odnosov v skupini Talum. Verjetno bo trajalo še kar nekaj časa, da se bomo vsi navadili na pravilna imena družb ter

Darja Vodusek

spremenjena dela in naloge nekaterih naših sodelavcev. Pred nami so novi izzivi, ki jih bomo sprejemali skupaj. Verjamem, da bodo usmerjeni v prihodnost. Sodelavci Kadrovske službe

Fotografije meseca

Slepa potnika v balonu. Foto: Andrej Brumen.

Turski žleb v Kamniških Alpah. Foto: Stanko Jus.

Na smučanju. Foto: Lidija Kosi.

Triglavski dom na Kredarici. Foto: Stanko Jus.

Kredarica v snegu. Foto: Stanko Jus.

POSTANEK

Kultura ni Prešernov recital

Človeštvo ječi napol strto pod težo svojega napredka. Ne zaveda se, da je njegova prihodnost odvisna od njega samega. (H. Bergson, Dva izvora morale in religije)

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: [HTTP://IMAGE.MADE-IN-CHINA.COM/4FOJ00ZVTQTHYGFI0B/SHOPPING-CART.JPG](http://image.made-in-china.com/4FOJ00ZVTQTHYGFI0B/SHOPPING-CART.JPG)

Dan pred slovenskim kulturnim praznikom je še enkrat – tako kot vsako leto – dokazal, da se kultura ljudi ne meri po stopnji izobrazbe, številu prebranih knjig in laskavih titulah, temveč po tem, kako se vedejo dan pred praznikom. Namenoma sem tokrat pokukala v znano nakupovalno središče, ki se je pred

so jih ljudje puščali v času pred uvedbo plačljivega vozička. Tudi če je vanj treba potisniti samo plastično ploščato stvarco, podobno kovancu, je za ljudi to očitno zadostna motivacija, da svoje nakupovalne dirkalnike odložijo na pravo mesto. A ob tem redko kdo pomisli, da bi to storil brez dodatne motivacije.

želeli kupiti kruh, salame ali kakšno drugo živilo, ki ni na dosegu roke, temveč je pogojeno z dobro voljo in spretnostjo prodajalke, boste v času praznikov zagotovo doživeli nakupovalni stres. Pa ta stres sploh ni odvisen od tega, kako dolgo je treba počakati, da vam prodajalka postreže, temveč od vedenja ljudi, ki na to stvar čakajo. Nekateri si grizejo nohte, drugi sredi prodajalne glasno razpravljajo po svojem mobilnem telefonu, tretji preklinjajo, vsi pa svojo nervozo in jezo stresajo na prodajalko in druge čakajoče. Pa se zgodba tukaj sploh še ne konča. Nekoč je imel kupec na izbiro dve do tri živila in odločitev med njimi je bila dokaj lahka. Čeprav smo vsi tarnali nad tem, da so police v sosednji Avstriji in Italiji veliko bolje založene, pa se danes sodobni kupec zaveda, da je pestra izbira lahko prava nočna mora, sploh pri kupcih, ki so bolj omahljive narave in se za nakup ne odločajo impulzivno. Nakupovalna središča so se v zadnjih letih spremenila v mini mesta, z ulicami, skritimi prehodi in odročnimi koticami. Še malo, pa nam bodo ob vstopu delili zemljevide trgovine z oznakami, kje kaj najti, v slogu: pivo Zlatorog, Pivski prehod 7, šesta polica, predel 1A. Šalo na stran, čeprav ideja ni daleč od resničnosti. In ko si končno dočakal svoj hlebček kruha in ti je prodajalka na tanko narezala najljubšo salamo, se zatakne, ko se znajdeš pred nepreglednimi policami kave, riža, testenin, sladkarij. Človeku se kar zvrtil od vse izbire in zdi se,

da si na tekmovanju za mis izdelka. Vsak proizvajalec namreč želi čim bolj iztržiti svoj izdelek. Prvo, kar človeka pritegne, je embalaža, zato te ob vstopu med prodajalne police zabode mavrična paleta barv, napisov, kričočih ponudb, nizkih cen ... In ko že misliš, da si se odločil in je izdelek varno položen v nakupovalni dirkalnik, na koncu prodajne police zagledaš posebno ugodno znižanje ... In zgodba se ponovi. Izdelek je treba peljati nazaj na prodajno polico, ki je kakšnih pet metrov v levo, in potem spet nazaj po tistega znižanega. Bog ne daj, da si vmes premisliš.

Posebna zgodba so izdelki pred blagajno. Prodajalci vedo, da si pri nakupovanju »predirkal« pravi mali maraton in da ti je to tekanje posrkalo vso energijo. Oh, kako mamljive so vse tiste mini čokoladice, ki obljublajo takojšnjo energijo in so prava odrešitev za živce. Kako se jim upreti? Če se ti uspe zadržati še pred izhodom, potem si zelo močen karakter. Od tod tudi razlog, da se odloženi vozički spremenijo v smetišče odvržene embalaže. No, in smo že pri plastičnem denarju, drobižu, kilometrskih računih, Mercatorjevih pikicah, bonusih, samopostrežnih blagajnah. Ahh, to je že poglavje za novo zgodbo.

Toliko o nakupovalni kulturi, ki je ne more dvigniti recitacija Prešernove poezije. Naša kultura se začne in konča pri besedi potrpežljivost, ki jo je v zadnjem času zamenjala beseda grabežljivost. □

praznikom spremenilo v mravljišče, kjer je brenčala nepregledna množica ljudi, z namenom, da si naredijo obilno zalogo nepotrebnih živil. Pa tokrat ne želim govoriti o nakupovalnih navadah ljudi, temveč o tem, kako se ljudje pri tem »zelo popularnem športu« vedejo.

Prvi kulturni šok doživiš že pri nakupovalnih vozičkih, ki so pravo odlagalnišče nesnage. Na pol popit sok, račun, nakupovalni listki ... Bodite, lepo prosim, pozorni na to, kaj vse najdete v vrnjenem nakupovalnem vozičku. Da ne govorim o tem, kje vse

Ko končno pridem do nakupovalnega vozička, se bitka za preživetje šele začneja. Človeško telo ob vstopu v nakupovalno oazo doživi svetlobni in toplotni šok, da o vonjavah niti ne govorimo. Ko se oči za silo navadijo na umetno svetlobo in vonjave prepotenih množic, ki se lepo mešajo z vonjem po pravkar pečenem kruhu, včerajšnjih ribah iz priročne ribarnice in od jutra narezanih salamah, ki čakajo na srečnega lastnika, je pol bitke že dobljene. In že smo pri kulturnem šoku, ki mu v času pred prazniki ne boste ubežali. Če ste

Zmaga

Sprva je bilo vse skupaj videti dokaj klavrno in malo je manjkalo, da snemanja filma v Talumu sploh ne bilo. Zataknilo se je pri dogovoru. Bolje rečeno, pri dovoljenju za snemanje. In to v času, ko se je filmska ekipa že odločila, da je »fabriško« dvorišče primeren prostor za snemanje. Po nekaj dneh zadrege je dovoljenje le prišlo.

DARKO FERLINC

FOTO: SRDAN MOHORIČ

HTTP://WWW.RTVSLO.SI/KULTURA/FILM/VLADO-NOVAK-JE-UPORNIK-Z-RAZLOGOM/250135

Začelo pa se je že veliko prej. Direktor filma Janez Pirc je prosil, ali si ekipa lahko pride ogledat Talum kot možno lokacijo za snemanje igranega filma, ki bi ga posnela RTV Slovenija. Najprej je prišla fotografinja, ki je imela nalogo posneti čim več fotografij, predvsem starega dela tovarne. Za njo so prišli drugi, direktor, režiser in ne vem, kdo še vse, ki so bolj natančno pregledali morebitna primerna mesta za snemanje v tovarni. Šlo je za prostor med obema starima halama, torej A in B, za četrto »kapijo« in stari del Silkema ali nekdanje glinice.

Potem je sledilo še nekaj obiskov različnih članov snemalne ekipe in tehničnega osebja. Vedno bolj mi je postajalo jasno, da snemanje filma ni ravno enostavno početje. Priprave so jasno nakazovale, da je treba veliko delati, preden sploh posnameš kakšen kader filma. Datum za snemanje filma je bil določen: nedelja, 6. februar. V tednu pred tem so tehniki prišli pogledat, kam bodo lahko namestili luči. Snemali so namreč pretežno ponoči. V petek, pred nedeljo, so luči postavili.

Povedati moram, da so pri tem delu sodelovali tudi naši sodelavci, električarji iz družbe Talum Servis in inženiring. Ves čas so ekipo spremljali varnostniki Vargas-Ala. Izdelan je bil

tudi pisni sporazum o varstvu pri delu, ki ga v Talumu pripravimo za vsakogar, ki ima kaj opraviti znotraj tovarniške ograje.

V nedeljo popoldan pa se je začelo. Z rahlo zamudo, saj je ekipa pred tem snemala v mariborskem Tamu.

Kratka medigra

Med obema starima halama, bliže hali B, je stal zabojnik za odpad. Malo več kot do polovice je bil napolnjen s prahom, ki so ga najbrž pometli po rušenju notranjosti hale. In ta kontejner je bil zanimiv tudi za snemalno ekipo. Prah pa za kamero ni bil najbolj primeren material, zato je bilo treba kontejner napolniti z »nečim drugim«. Ko sva se z direktorjem filma pred snemanjem peljala malo naokrog, je bil kontejner že poln aluminijastih platišč. Direktor filma jih je kar sam pobral na skladišču odpada pred anodno maso in jih v svojem avtomobilu prepeljal v kontejner. Viličarja tisto nedeljo pač nismo mogli dobiti. Seveda pa je tudi obljubil, da jih bo po snemanju »pospravil«, torej odpeljal tja, kjer jih je vzel. Toda to se ni zgodilo. Kar razumem, zakaj. Po celonočnem snemanju bi bilo tako početje mogoče res že kaplja čez rob. V ponedeljek pa je kontejner povzročil kar nekaj pomislekov. Varnostniki so profesionalno pomislili na to, da si

je platišča nekdo pripravil za odtujitev, delavci iz hale B pa tudi niso vedeli, ali naj prah sipajo kar čez platišča. Ampak v »fabriki« smo znali reševati še mnogo hujše zadeve in tudi to smo rešili z lahkoto.

O filmu

Gre za film *Zmaga (ali kako je Maks Bigec zasukal kolo zgodovine)*, ki nastaja v Igranem programu Televizije Slovenija. Film snemajo v Ljubljani, filmarji pa so si izbrali še Kidričevo in Maribor. Režiser je Miran Zupanič, znan tudi po filmih *Barabe*, *Otroci s Petrička* in *Igra s pari*. Je tudi avtor scenarija, ki pripoveduje bridko, kritično priostreno zgodbo o Maksu Bigcu, odpuščenem delavcu, ki se ponižan in osam-

je tragičen razplet neizbežen. Film pripoveduje zgodbo o malem človeku, ki se nemočen znajde v krempljih neoliberalistične grabežljivosti.

Film *Zmaga (ali kako je Maks Bigec zasukal kolo zgodovine)* je podoba posameznikove nepomembnosti v svetu, ki temelji le še na človekovi uporabnosti in razpoložljivosti v svetovnem procesu kopičenja in plemenitjenja kapitala, resnico o tem pa prikriva z medijsko manipulacijo.

Snemanje

Popoldan se je začelo na četrto »kapiji«. Posneli so prizor, kako novinarka prihiti k avtomobilu in želi direktorju postaviti nekaj vprašanj. Nočno snemanje se je

ljeno odloči, da svoje usode ne bo le spremljal križem rok, ampak se bo tej krivičnosti uprl. Ugrabi novodobnega direktorja svoje tovarne in skuša s smrtonosno grožnjo izsiliti preklic o likvidaciji proizvodnje. Trčita torej moža z dvema različnima pogledoma na svet – privrženec tradicionalnih vrednot dela, solidarnosti in osnovnega človeškega poštenja in zagovornik novodobne tržne in zgolj profitabilne logike na drugi strani. A že en sam pogled na glavnega junaka Bigca, »upornika z razlogom«, jasno pove, da

začelo okoli dvajsetih. Ne bi rad ugibal, kakšen kader so snemali. Na prikolicah so vozili črnega BMW-ja, v njem pa sta bila direktor (Branko Jordan), ki je avto »vozil«, in na zadnjem sedežu Maks Bigec (Vlado Novak). Vse se je torej dogajalo na prikolicah. Tudi snemalec je bil na njej. Kulisa je bila veličastna. Razsvetljava na strehah in v objektih. Take »fabrike« že dolgo nismo videli. Bil pa je tudi precejšen mraz in zato smo se kaj hitro umaknili na toplo, tisti seveda, ki tam nismo imeli kaj početi.

»Povedati moram, da so pri tem delu sodelovali tudi naši sodelavci, električarji iz družbe Talum Servis in inženiring. Ves čas so ekipo spremljali varnostniki Vargas-Ala. Izdelan je bil tudi pisni sporazum o varstvu pri delu, ki ga v Talumu pripravimo za vsakogar, ki ima kaj opraviti znotraj tovarniške ograje.«

»Film Zmaga (ali kako je Maks Bigec zasukal kolo zgodovine) je podoba posameznikove nepomembnosti v svetu, ki temelji le še na človekovi uporabnosti in razpoložljivosti v svetovnem procesu kopičenja in plemenitenja kapitala, resnico o tem pa prikriva z medijsko manipulacijo.«

Ob **Vladu Novaku** igrajo še **Branko Jordan** (direktor Gorazd Zajelšnik), **Zvezdana Mlakar** (Maksova žena), **Tina Vrbnjak**, **Moja Funkl**, **Primož Pirnat**, **Jurij Drevenšek** in **Iva Krajnc**. Scenograf je **Matjaž Pavlovec**, za kostumografijo je poskrbela **Jerneja Jambrek**, oblikovalec maske je **Anže Košir**, direktor fotografije **Marko Kočevar**, direktor filma pa **Janez Pirc**.

Še nekaj o Vladu Novaku

Rodil se je leta 1952 v Mariboru, kjer je leta 1974 diplomiral na prvi stopnji Visoke ekonomsko-komercialne šole. Še isto leto se je vpisal na AGRFT v Ljubljani. Leta 1981 je absolviral študij na AGRFT in leta 1995 diplomiral. Vlado Novak je eden izmed najvidnejših predstavnikov slovenskega gledališkega in filmskega prostora. Odigral je več kot sto različnih gledaliških vlog.

Kaj je o snemanju povedal direktor filma Janez Pirc?

Za to, da smo nekaj prizorov za film posneli v Talumu, smo se odločili, ker so stavbe in druga arhitektura res impozantne in mogočne. Filmarjem daje ta ogromni prostor idealne možnosti za snemanje. Ta arhitektura zares zaživi in postane mistična, če jo snemate ponoči in dodatno osvetlite. Zato je bilo treba za snemanje v Talumu in Silkemu dan prej postaviti luči in pripraviti objekt za snemanje. Zares smo hvaležni vsem, ki so nam pomagali, da so nastali res lepi posnetki.

Hvala vodstvu Taluma in Silkema, hvala varnostni službi, hvala električarjem, hvala vzdrževalcem, hvala gasilcem in res hvala **Zvonku Mlakarju**.

Nastopal je tudi v številnih filmih: *Petelinji zajtrk*, *Kajmak in marmelada*, *Zvenenje v glavi*, *Pesnikov portret z dvojnikom*, *Barabe!*, *Poker*, *Mokuš*, *Striptih*, *Umetni raj*, *Kavarna Astorija* ...

O sebi pravi: »Sicer se pa poleg rednega dela v gledališču ukvarjam še z marsičim: berem, hodim na sprehode, plavam, kolesarim, gobarim, nabiram zdravilna zelišča, dvakrat tedensko posesam stanovanje, saj vendar večkrat gostim sinovega kužka, včasih kuham (pospravlja žena), zvečer gledam filme (če slučajno ujamem na TV kakšnega, ki ga še nisem videl), čakam na vnuke, ki se bodo, upam, da kmalu, rodili in se redno pojavljali v mojem domu ...«

Za izjavo smo prosili tudi glavnega igralca **Vlada Novaka**

Spoštovani gospod Ferlinc, opravičujem se za zamudo, a delo pri filmu zahteva najmanj dvanajsturni delovnik; po večini potekajo snemanja ponoči, tako da čez dan večinoma spim. Od poldneva do pričetka snemanja, ki se prične s pripravami ob 16. uri, pa je treba postoriti sprotne obveznosti...

Snemanje dela filma *Zmaga* ali *Kako je Maks Bigec zasukal kolo zgodovine*, ki je potekalo v vaši tovarni, je bilo seveda svojevrstno doživetje. Ne le zaradi tega, ker čuti lik, ki ga v filmu igram, do svoje zanj izgubljene firme odnos popolne pripadnosti, ampak tudi zaradi impozantnosti, ki človeka, ki se ne more pohvaliti s tehnično izobraženostjo, popolnoma osvoji. Malo tega sem občutil že pred 35 leti, ko sem se kot mlad ekonomist zaposlil v Tovarni avtomobilov in motorjev v Mariboru, misleč da bom tako nadaljeval družinsko tradicijo; moje celotno sorodstvo je bilo tamovsko, dobesedno.

Kasneje sem spremljal žalostni propad nekdanjega ponosnega podjetja; od tod do Maksa Bigeca, ki ga v filmu igram, ni bilo ne vem kako daleč. Ljudje, ki moramo imeti razvit čut za empatijo, s takimi ljudmi sočustvujemo. Z ljudmi, ki se po 35 letih dela vprašajo po svoji vrednosti; ko jim drugi, neki na novo skomponirani lastniki in večinoma faloti, režejo kruh in odmerjajo ponos.

Taki občutki so me obdajali, ko smo snemali tiste nočne prizore v Kidričevem; imam jih še danes.

Maksu Bigecu in drugim poštenjakom pa želim, da bi jim morda le uspelo vsaj malo »zasukati kolo zgodovine«.

Želim vam uspešno delo, podjetju pa dolgo življenje.

Pozdrav iz Maribora.

Vlado Novak

Umetnine v naših prostorih

FOTO: SRDAN MOHORIČ

UPOKOJITVE

Vedno boste del našega kolektiva

ALEKSANDRA JELUŠIČ

»Leto 2010 nas je zapustilo in z njim smo se morali ločiti od vas, dragi sodelavci in prijatelji,« so bile uvodne besede v vabilu na zadnje druženje z Miro Verdenik, Miro Muršek in Brunom Gajserjem, sodelavci kolektiva Financ in računovodstva, ki so se v preteklem letu upokojili. Vabilo se je v nadaljevanju glasilo: »Januarja štirinajstega bi se zbrali in v našem VITAL-u praznovali. Ko natanko petnajst udarila bo ura, zagotovo vsi se udeležite žura! Odhod v pokoj naj za vse bo lep spomin, ki naj ga popestri vesela družba ob pokušnji vin!« Tako smo se poslovili ... Ob glasbi, plesu, prijetnem klepetu, obujanju starih spominov, vinu in jedači ... z obljubo, da se še

velikokrat srečamo ob kozarčku in klepetu. Uživajte v zaslužnem pokuju in ne pozabite, da

boste vedno ostali del našega kolektiva.

Mira Muršek, Bruno Gajser in Mira Verdenik

Na spavno vabilo smo odgovorili s spevnim slovesom:

Dragi naši Mira, Bruno, Mira

Veliko let ste z nami preživeli, za svojo družinico si nas vzeli. Med sabo smo si menjali skrivnosti, bilo nam smeha nikdar ni zadosti. Na »šihu« veliko ste garali in skoraj nikoli počitka si dali. Zdaj želite si odpočiti, pa vendar zdaj najtežje je oditi. Čeprav let mnogo z nami ste prebili, ste penzije slabe si prislužili. Mnogo let za male plače – bolj drobiž ste z nami se potili.

»Vso srečo!«
zdaj vam kličemo v pozdrav,
vsak dan naj srečen bo in zdrav.
Za konec pa si zaželimo,
da se še kdaj ob »pohani pipiki« dobimo!

Kolektiv Financ in računovodstva ■

Na obisku pri majhnih sončkih

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Marjana Jusa se vsi spominjamo kot marljivega in zavzetega delavca, ki je bil zaposlen v podjetju Talum Ulitki. Takšnega si bo zapomnila tudi njegova družinica. Žena Marija je možu ves čas bolezni stala ob strani. Še danes ne more verjeti, s kakšnim optimizmom je premagoval ovire, čeprav sta oba po tistem slutila, da se izteka njegov čas. Zavedala sta se, da bo to velik šok za otroke, zato sta jim želela čim bolj olajšati slovo. Kupila sta jim prsrčnega kosmatinca, ki je bil otrokom ves čas očetove bolezni v veliko uteho. Sredi januarja je družinica ostala sama in kljub temu, da so bili pripravljeni na najhujše, je bil to za vse velik šok

in življenjska sprememba. Delovni kolektiv Ulitki je v tem času pokazal veliko mero sočutja in podpore, saj so družinico finančno podprli in ji vsaj malo olajšali šok ob izgubi ljubljenega očeta. Majhni sončki Mihael, Gabriel, Rafael, Ana Marija in Katarina so razigrani otroci. Ob našem obisku je prostor ves čas napolnjeval otroški živžav. Mama Marija kljub izgubi ostaja optimistična in verjame, da s podporo ljudi, ki so ji blizu, in z otroško ljubeznijo lahko premaga življenjsko tragedijo in gre naprej. Ob tej priliki se je iz srca zahvalila vsem, ki so ji tako ali drugače pomagali in ji stali ob strani. ■

Gabrijel, Mihael, mama Marija in mala Katarina

Ana Marija

Rafael

Mihael

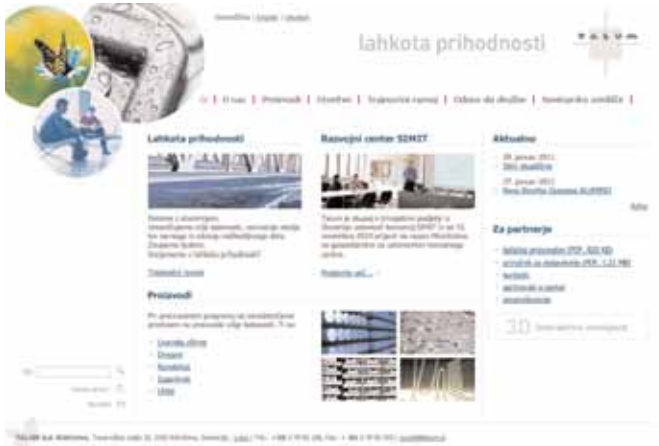
Katarina

Talumov splet

DARKO FERLINC

FOTO: WWW.TALUM.SI

Pred leti smo v Talumu uresničili projekt izdelave spletnih strani, vsebinsko in oblikovno dokaj primerno obliko komuniciranja z najširšo javnostjo. Splet med vsemi komunikacijskimi sredstvi, ki jih v Talumu imamo, še najbolj sega navzven. Dosega največje število različnih uporabnikov informacij.

Takratni namen izdelave spletnih strani je bil pokazati najširši javnosti, kdo smo, kaj delamo, kako skrbimo za okolje, kako smo družbeno angažirani in tako naprej. Vpletli smo našo tradicijo in odnos do kulture. Vsak mesec na spletu predstavljamo tudi časopis Aluminij.

Lani smo naravnost spletno stran spremenili iz korporativno usmerjeno v proizvodno usmerjeno. Spremenili smo vstopno stran v smislu neposredne povezave s proizvodi.

Razmere v svetu in tudi v Talumu so se bistveno spremenile. Bistveno se je spremenila tudi potreba po uporabi spleta za promocijo in prodajo proizvodov, v zadnjem času pa pred-

vsem storitev. Vedno več je zahtev po spletnem promoviranju (oglaševanju) in prek tega po prodaji naših proizvodov in storitev.

Mnogokrat smo »pozabili« obnove ali posodobiti katere od strani, imamo pa dobro osnovo za kakovostne spremembe oziroma izboljšave.

Trenutno potekajo intenzivni pogovori za popolno prenovu Talumovih spletnih strani. Po reorganizaciji se je spremenilo prav vse. Organiziranost Taluma je popolnoma drugačna, potreba po predstavljanju predvsem storitev v posameznih odvisnih družbah pa skokovito narašča. V tej smeri gre tudi prenova spletnih strani. Zasledujemo tri cilje: lastna predstavitev, socialna območja in trženje oziroma komerciala. V Talumov splet nameravamo vključiti prav socialna omrežja, kot so Facebook, YouTube in Twitter, posamezne odvisne družbe pa predstaviti na novo. Predvsem tiste, ki bodo najbolj odvisne tudi od zunanje-trga. □

Nova grafična podoba Talumovih odvisnih družb

DARKO FERLINC

Z reorganizacijo Taluma so nastale nove odvisne družbe in za vsako posamezno je bilo treba oblikovati novo grafično podobo. Njihova imena obvezno vsebujejo tudi ime matične družbe, torej Talum, zato je podoba temu primerna. Logotipi se med

seboj razlikujejo le po barvi kroga med obema imenoma. Iz logotipov je na prvi pogled opazna pripadnost družbe matični družbi, skupini Talum. □

TALUM ● ALUMINIJ

TALUM ● LIVARNA

TALUM ● RONDELICE

TALUM ● ULITKI

TALUM ● IZPARILNIKI

TALUM ● SERVIS IN INŽENIRING

TALUM ● INŠTITUT

Prejšnje hčerinske družbe imajo iste logotipe oziroma znake kot prej.

100RAL

Revital

ALjN

Prešernovi nagrajenci

V uvodniku smo omenili Prešernove nagrajence, ki so kot avtorji umetnin prisotni v Talumovi umetniški zbirki s svojimi slikami, grafikami, fotografijami, skulpturami in kipi.

Prešernove nagrade so prejeli:

Božidar Jakac (1947, 1948, 1949, 1980), France Mihelič (1949, 1955, 1965), Riko Debenjak (1960), Lojze Spacal (1974), Janez Bernik (1981), Janez Boljka (1988), Zoran Mušič (1991), Gustav Gnamuš (2001), Bogdan Borčič (2005) in Zmago Jeraj (2009).

Nagrade Prešernovega sklada pa so dobili:

Jože Cjuha (1968), Peter Černe (1970), Maks Kavčič in Jože Tisnikar (1970), Metka Krašovec (1973), Dušan Tršar (1978), **Stojan Kerbler (1979)**, Valentin Oman (1981), Zmago Jeraj (1987), Lojze Logar in **Vladimir Pezdirc (1987)**, Zdenko Huzjan (1988), Gustav Gnamuš (1992), Živko Marušič (1999), Ivo Prančič (2001), Oto Rimele (2004) in Mirko Bratuša (2006).

Bik Janeza Boljke, dobitnika Prešernove nagrade leta 1988

Skulptura Mirka Bratuše, dobitnika nagrade Prešernovega sklada leta 2006

Še enkrat hvala

V imenu družine Barovič - Korpar se želim iskreno zahvaliti vsem, ki so priskočili na pomoč pri nakupu zdravil, medicinskotehničnih pripomočkov in posebnih prehranskih dodatkov za Miho in Matica, ki bolehata za cistično fibrozo:

Lions Klubu Ptuj in vsem njegovim članom ter njihovim gostom na dobrodelnem plesu v Kidričevem,
Albinu Brenclu,
Aniti Kokol,
akadamskim slikarjem in slikarjem za darovana dela na dobrodelnem plesu v Kidričevem,
podjetju Talum, d. d.,
vsem zaposlenim Taluma, d. d., in hčerinskih podjetij,
sindikatu Taluma, d. d.,
Lekarni Toplek Ptuj,
osebju in zaposlenim v UKC Ljubljana,
dr. Ireni Puntarec - Djukanovič,

dr. Marini Praprotnik,
dr. Svetlani Klinkon,
dr. Jerneju Breclju,
Društvu za cistično fibrozo Slovenije
ter vsem, ki so bili v veliko pomoč, vendar so želeli ostati anonimni.

Sredstva, ki ste jih zbrali, nam bodo v veliko pomoč, predvsem pa jima bodo omogočila kakovostnejšo oskrbo in srečnejše otroštvo.

Iz srca hvala.

Zoran Barovič in Romana Korpar

INŠTITUT ZA VAROVANJE ZDRAVJA

NE BOJTE SE SVETA TAM ZNOTRAJ!

Ali veste, da med nami ta čas hodi vsaj 500 Slovencev,
ki nosijo v sebi raka na črevesju?
Mogoče ste med njimi tudi vi. Da ne boste prepozni,
se odzovite programu SVIT, ki rešuje življenja.
Vse, kar želite izvedeti o bolezni in njenem odkrivanju,
lahko 21. marca 2011 med dopoldansko malico
vprašate ekipo promotorjev Inštituta za varovanje zdravja, ki bodo ob
napihljivi maketi črevesa na voljo za vaša vprašanja.
Ob 17. uri bo o boju proti raku na črevesju okrogla miza v dvorani
Gemina v hotelu Primus na Ptujju. Okroglo mizo organizira Društvo
žena in deklet občine Hajdina.

